

[Zagreb, 26. listopada 1936. – Zagreb, 27. kolovoza 2021.]

Akademik Nenad Trinajstić

Akademik Nenad Trinajstić rođen je 26. listopada u Zagrebu, gdje je i preminuo 27. kolovoza 2021. godine, u 85. godini života.

Povodom smrti akademika Trinajstića objavljeni su brojni osvrti na njegov znanstveni rad, brojna dostignuća i priznanja koja je za svoj dugogodišnji rad primio u zemlji i inozemstvu. Čitatelji *Kemije u industriji* (KUI) sigurno su imali prilike upoznati se s nekim od nekrologa objavljenim u dnevnom tisku te na mrežnim stranicama naših uglednih institucija.¹⁻⁴

Akademik Trinajstić objavio je 2016. godine autobiografsko djelo "Život u znanosti. Uspomene iz nepovrata" u kojem je dao vrlo detaljan prikaz svih svojih znanstvenih rezultata te brojnih drugih događanja vezanih uz njegov višegodišnji znanstveni rad.⁵ Naveo je i brojne autobiografske podatke. Sve prikaze, a posebno o hrvatskim uglednicima koji se spominju u vrlo različitim kontekstima, autor je popratio vrlo detaljnim podacima, za nekoliko stotina osoba iz povijesti znanosti i umjetnosti naveo je podatke o mjestu i datumu rođenja, a za pokojne i mjesto i datum smrti!

Ovdje upućujem sve zainteresirane za život i rad akademika Trinajstića da konzultiraju to dragocjeno, u našoj sredini izuzetno autobiografsko djelo. Ono otkriva njegovu ogromnu radnu energiju, izuzetnu sklonost iznošenju egzaktno potkrijepljenih detalja, bilo da se radi o članovima njegove obiteljske loze, njegovim prijateljima i znanjcima, ili znanstvenicima svjetskog glasa. Prema mojoj procjeni, spomenuto je i vrijednim podacima iz njihove biografije potkrijepljeno više od 500 pa do 1000 osoba! To djelo otkriva ogromnu Trinajstićevu erudiciju, fascinirajuću radnu sposobnost i nevjerojatnu brigu oko točnog prikaza svakog detalja uz neki izloženi podatak. Svoj primjerak ove knjige primio sam u Akademiji odmah po izlasku iz tiska i više pažnje posvetio poglavljima vezanim uz povijest njegove obitelji i znanstvenog puta. Pripremajući ovaj *in memoriam* otkrio sam ovu knjigu u svom njezinom književnom, kulturološkom i dokumentarističkom značenju.

"Život u znanosti" kapitalno je djelo o velikanima u hrvatskoj novijoj povijesti, kulturnim događanjima a posebno u književnosti, kemiji i drugim prirodnim znanostima, političkim zbivanjima, pa čak i o najvrjednijim sportskim rezultatima hrvatskih sportaša. U više navrata Trinajstić ističe svoje srednjoškolske domete u atletici, tenisu i košarci, poštajući na studije čini se da je sportu, posebno atletici posvećivao manje vremena.

Preporučujem je stoga na pažljivo čitanje svima koji se susreću s tim tekstom. Provierio sam; dostupna je u Knjižnicama grada Zagreba (www.kgz.hr).

Za ovu priliku ću se ograničiti na nekoliko osobnih zapažanja i manje poznatih detalja iz života akademika Trinajstića, koji bi mogli zanimati čitatelje KUI-ja i koji su rezultat naših brojnih susreta i razgovora, još od studentskih dana na tadašnjem Kemijsko-tehnološkom fakultetu.

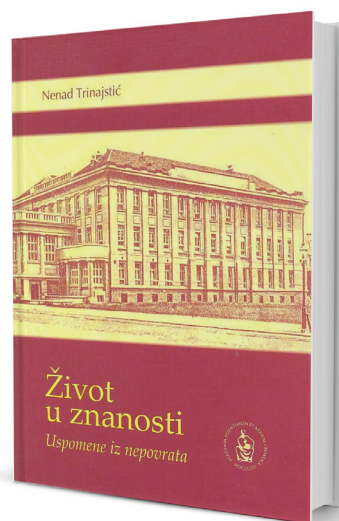
Po završetku studija Trinajstić se zaposlio u PLIVI, budući da je u zadnjim semestrima primao njezinu stipendiju, a istim putem tri godine kasnije krenuo sam i ja. U više je navrata isticao da ga je to zaposlenje privlačilo, uvjeren da je on po pozivu tehnolog te da treba djelovati u tehnološki naprednoj tvrtki. To djeluje iznenađujuće u svjetlu njegove velike karijere, koju je postigao na suprotnoj strani palete; u znanosti, i to na području kvantne kemije, računskih metoda i teorije grafova! Budući da sam i ja bio stipendista PLIVE, po dolasku sam čuo da je mladi Trinajstić impresionirao kolege širinom znanja, ali i slabim zanimanjem za "jednolično" ponavljanje pokusa u sintetskoj organskoj kemiji. Niz godina kasnije rekao mi je da se čudi da sam uspio na tom području, radeći skoro 14 godina u industrijskim institutima (s prekidom od 1,5 godine na poslije doktorskom studiju kod prof. V. Preloga), ali objavljujući brojne znanstvene radove s izrazito akademskim pristupom. Odgovorio sam da je prof. Prelog volio kazati "Svaki problem u kemiji je znanstveni problem ako se promatra širom otvorenim znanstvenim očima". Svidio mu se taj stav!

Trinajstićevu radnu disciplinu i neke iznenađujuće asketske navike upoznao sam tijekom njegova boravku na moj poziv u institutu tvrtke Compagnia di Ricerca Chimica (CRC, Italija, u blizini Udina), negdje oko 1980. godine. Proveli smo dva ugodna dana, mnogo sam zanimljivih i meni nepoznatih stvari naučio od njega, ali uz njegovu kontrolu vremena, kako za neformalnih razgovora s kolegama Talijanima (na izvrsnom talijanskom jeziku!), tako i na večerama u odabranim restoranima. Zanimali su ga detalji istraživanja koje sam vodio, ali i odnosi u mojem dvonacionalnom timu od oko 25 kemičara. Do u detalje vodio je brigu o uvjetima u kojima će održati predavanje, posebno hoće li doći kolege sa sveučilišta u Trstu, Udinama i Padovi, kojima je upućen poziv.

Bilo je to u skladu s njegovim dosta izraženim egom. Običavao je u raznim prilikama isticati da je najcitaniji (najbolji!?) hrvatski kemičar. Neki kolege znali su tome protusloviti, a ja sam stekao sve njegove simpatije izjavom da znam da je on najbolji hrvatski kemičar, ali se nadam da spadam u uži krug onih odmah od njega!

Ovaj *memo* svakako treba završiti s vrlo kratkim podsjetnikom na najvrjednija djela u priznanja akademika Trinajstića; njemu bi sigurno bilo drago da se spomenu i na ovom mjestu!

Disertaciju je izradio pod voditeljstvom Johna N. Murrella FRS na University of Sheffield i University of Sussex (Brighton). To su bili prvi magistarski rad i prva disertacija iz područja kvantne kemije u Hrvatskoj. Objavio je više od 500 znanstvenih radova, nekoliko stotina stručnih članaka i 12 knjiga, među kojima je najpoznatija "Teorija kemijskih grafova" (CRC Press, 1992.). Jedan je od najciti-

ranih hrvatskih kemičara s h-faktorom 59 i više od 15 000 citata. Najcitiraniji članak je "Graph Theory and Molecular Orbitals. XIX. Non-Parametric Resonance Energies of Arbitrary Conjugated Systems", u kojem je predložen novi pristup računanju rezonancijske energije kao mjere aromatičnosti konjugiranih molekula.

Bio je od 1990. do 1993. glavni suurednik časopisa *Journal of Mathematical Chemistry*, od 1994. do 2005. glavni urednik časopisa *Croatica Chemica Acta* i od 2001. do 2008. glavni urednik,

a od 2009. bio je počasni urednik časopisa *Prirodoslovlje*, koji izdaje Matica Hrvatska. Nekoliko časopisa posvetili su mu posebne brojeve: *Internet Electronic Journal of Molecular Design* (2003./2004.), *Croatica Chemica Acta* (2004.), *Journal of Chemical Information and Computer Sciences* (2007.) i *International Journal of Chemical Modelling* (2014.).

Za redovitog člana HAZU-a izabran je 1992. godine, u Razredu za matematičke, fizičke i kemijske znanosti. Bio je član Predsjedništva HAZU-a 2004. – 2010 i 2015. – 2018. Dobitnik je Nagra-

de grada Zagreba (1972.), Republičke nagrade za znanost Ruđer Bošković (1982.), američke nagrade Mid-America State Universities Association Distinguished Foreign Scholar (1986.), Državne nagrade za životno djelo (2004.) i Medalje Božo Težak (2005.).

Akademik Nenad Trinajstić ostat će generacijama kemičara, tehnologa i znanstvenika srodnih struka i svima koji su ga poznavali u trajnom sjećanju kao velik znanstvenik i srdačan kolega, sa širokim zanimanjem za brojne teme izvan njegova užeg znanstvenog interesa.

Literatura

1. HINA, Večernji list, Umro hrvatski kemičar, akademik Nenad Trinajstić, 17. rujna 2021., <https://www.vecernji.hr/vijesti/umro-hrvatski-kemicar-akademik-nenad-trinajstic-1518560>.
2. Riječki novi list, Umro akademik Nenad Trinajstić, jedan od najcitiranijih hrvatskih kemičara, 18. rujna 2021., <https://www.novilist.hr/ostalo/sci-tech/znanost/umro-akademik-nenad-trinajstic-jedan-od-najcitiranijih-hrvatskih-kemicara/>.
3. T. Rudež, U 85. godini života umro istaknuti hrvatski kemičar, akademik Nenad Trinajstić, Jutarnji list, 27. kolovoza 2021., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/u-85-godini-zivota-umro-istaknuti-hrvatski-kemicar-akademik-nenad-trinajstic-15097844>.
4. I. Ljubić, In memoriam akademiku Nenadu Trinajstiću, 30. rujna 2021., IRB – Novosti, <https://www.irb.hr/Novosti/In-memoriam-akademiku-Nenadu-Trinajsticu>.
5. N. Trinajstić, Život u znanosti. Uspomene iz nepovrata, HAZU, 2016.

Vitimir Šunjić